

Bokmeldinger

Religionsbegreppet inom den svenska radikalnationalismen

Tomas Poletti Lundström. 2022. *Trons försvarare: Idéer om religion i svensk radikalnationalism 1988–2020*. Uppsala universitet, Uppsala (232 sidor).

AV FILIP SKIÖLD BENGTTSSON

Tomas Poletti Lundströms bok, som bygger på avhandlingen med samma namn, beskriver och analyserar föreställningar om religion hos tre grupper eller individer som representerar olika grenar av den svenska radikalnationalismen: Sverigedemokraterna, nordiska motståndsrörelsens samt influencern The Golden One, alla under den tidsperiod som titeln anger. Det är dock bara den förstnämnda organisationen som existerar år 1988.

En styrka med boken är dess relevans och betydelse för ett flertal ämnesområden såsom religionsvetenskap, statsvetenskap med flera, och att den bidrar med ett nytt perspektiv kring hur vi bör förstå sambanden mellan religion och radikalnationalism inom den svenska kontexten – något som fram tills nu inte varit tillräckligt väl utforskat, hävdar Poletti Lundström (s. 21–22). Det går också att argumentera för att ämnesvalet är högst relevant med tanke på Sverigedemokraternas politiska framgångar de senaste åren.

Boken är främst en begreppsstudie där målet för författaren är att analysera kontinuitet och förändring inom den svenska radikalnationalistiska miljön mellan de år som är föremål för undersökningen. Det finns utmärkta möjligheter att relatera detta ämne till aktuell forskning och Poletti Lundström menar att man kan studera detta

utifrån följande utgångspunkter: att förstå fenomenet som en form av politisk religion, att studera det utifrån religiös radikalnationalism eller att studera hur begreppet religion används av denna grupp. Det är också det sistnämnda som Poletti Lundström riktar in sig på (s. 19–22).

Bokens upplägg bygger på tre utgångspunkter, som författaren motiverar med att denne är angelägen att förstå hur religionsbegreppet stabiliseras över en avgränsad tidsperiod. Den första utgångspunkten är en korpuslingvistiskt orienterad textanalys eftersom författaren intresserar sig för hur religion som begrepp förstås av de olika radikalnationalistiska aktörerna, den andra utgångspunkten är en digital etnografisk metod eftersom Poletti Lundström vill komplettera sin närläsning (som är den tredje teoretiska utgångspunkten) och kunna komma åt nyanser som kan vara svåra att upptäcka annars (s. 73–77, 79, 93, 103–107)

Poletti Lundström kommer fram till olika resultat för de olika grupperna inom den svenska radikalnationalistiska miljön. För Sverigedemokraterna har det utvecklats en uppfattning om att det finns ett tätt samband mellan det svenska folket och den svenska kyrkan samtidigt som det också har funnits strömningar inom partiet som kritiserat den svenska kyrkans utveckling och beskrivit den som degenererad. Det har också uppstått ett större fokus på islam som motsats till det svenska jämfört med tidigare där antisemitismen spelade en större roll. (s.102–123) Religionsbegreppet är viktigare för Sverigedemokraterna jämfört med Nordiska motståndsrörelsen som har en mer skeptisk syn på religion, enligt de resultat som Poletti Lundström kommer fram till. Här menar Poletti Lundström att hos denna aktör uppfattas religion i huvudsak som en konkurrent till den nationalsocialistiska världsåskådningen men också att den fungerar som en blind vidskepelse och ett verktyg för judendomen att dominera världen. (s. 112–123) Samtidigt finns det en tvetydighet inom rörelsen kring fenomenet religion. Här kan man till exempel nämna den i nationalsocialistiska kretsar välkända Vera Oredsson som aktivt bekänner sig till kristendomen. (s.126)

The Golden One, som här representerar den identitetsorienterade radikalnationalismen, har en något annorlunda approach till religionen och gör en distinktion mellan religion och kultur. Detta för att överbygga motsättningarna mellan radikalnationalister som bekänner sig till kristendomen och radikalnationalister som bekänner sig till hedendomen. (s. 145–147, 172–177) Man skulle kunna beskriva det som en form av mellanting mellan Sverigedemokraterna, som har en tydligare kristen profil, och Nordiska motståndsrörelsen som har en kritisk inställning till religionsbegreppet och till kristendomen.

Sammantaget ger Poletti Lundström ett viktigt bidrag till forskningsläget och ger en både bredare och djupare bild av den svenska radikalnationalismen. Boken torde också vara relevant för flera ämnen bortsett från religionsvetenskapen.

Ett par kritiska synpunkter kan dock lyftas fram. Den främsta invändningen är att studien utgår från olika tidsperioder när den diskuterar de olika aktörerna, varav Sverigedemokraterna som funnits längst får mest utrymme. Det bör rimligtvis innebära att *förändringar* hos radikalnationalistiska aktörer blir starkast där, vilket inverkar på slutresultatet. Dessutom finns det en uppenbar risk att blanda äpplen och päron genom att jämföra så olika aktörer som Sverigedemokraterna och Nordiska motståndsrörelsen. Författaren för förvisso ett resonemang om det, men här hade jag önskat se ytterligare problematisering. Man kan också ifrågasätta användandet av *The Golden One* med hänvisning till oklarhet rörande hur pass representativ denne är för den identitetsorienterade formen av radikalnationalism. Dessutom blir det även här något märkliga jämförelser när en enskild individ kontrasteras med organisationer som består av ett betydligt större antal personer. Man kan till exempel tänka sig att ideologiska uttryck i större organisationer är resultat av kompromisser eller konflikter (vilket man slipper som enskild influencer) och att undersökningen inte tar hänsyn till eventuella maktkamper i dessa grupper. Oavsett dessa mindre anmärkningar är *Trons försvarare* väl värd att läsa om man vill fördjupa sig i ämnet svensk radikalnationalism och dess olika förhållanden till religion.